

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KATOWICACH

LKA.411.2.7.2024

Pani
Magdalena Wojtczak
Prezes Zarządu
Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne
„Teatr Grodzki”
ul. S.Sempełowskiej 13
43-300 Bielsko-Biała

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/001 – Realizacja przez organizacje pozarządowe z województwa śląskiego zadań w ramach
wybranych Programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego w latach 2022-2023

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” ¹ , ul. S.Semplowskiej 13, 43-300 Bielsko-Biała
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Wojtczak, Prezes Zarządu od 20 lipca 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Spełnienie wymagań realizacji Programów dotyczących asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej. 2. Realizacja wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów. 3. Wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych pozyskanych z Funduszu Solidarnościowego oraz osiągnięcie założonych rezultatów wsparcia. 4. Realizacja wniosków pokontrolnych z kontroli P/22/033 – Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2023 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, o ile miały one związek z kontrolowaną działalnością.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Mieczysław Handzel, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/221/2024 z dnia 27 listopada 2024 r. 2. Jacek Kordanowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/222/2024 z dnia 27 listopada 2024 r. (akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: Stowarzyszenie lub BSA.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Stowarzyszenie zapewniło realizację celów wynikających z umów zawartych z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej⁴ na wykonywanie usług na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w ramach Programów finansowanych z Funduszu Solidarnościowego⁵: *Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami - edycja 2022 r.*⁶ oraz *Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami - edycja 2022*⁷ i *edycja 2023 r.*⁸

Osiągnięto również założone rezultaty w zakresie objęcia pomocą uczestników tych Programów.

Stowarzyszenie udzielało wsparcia osobom uprawnionym, spełniającym kryteria realizowanych Programów; wsparcie nie przekroczyło limitów określonych w realizowanych Programach. Asystenci wykonujący usługi asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej spełniali warunki realizacji usług określone w Programach.

BSA wykonywało w 2022 r. usługi asystencji osobistej za pośrednictwem podmiotu trzeciego, co było niezgodne z zasadami tego Programu. Łączna wartość wynagrodzenia wypłaconego z tego tytułu podwykonawcom wyniosła 2 227,5 tys. zł, co stanowiło 83,4% środków uzyskanego finansowania w ramach ww. Programu⁹. Nieprawidłowości w powyższym zakresie skutkowały również zawyżeniem kosztów pośrednich Programu w łącznej wysokości 222,7 tys. zł¹⁰.

Jednocześnie w ramach realizacji zadań, w ramach Programów AOON edycja 2022 i OW edycja 2022, stwierdzono, że w przypadku 279 godzin o łącznej wartości 11,2 tys. zł sfinansowano usługi, które nie mogły być świadczone przez tą samą osobę, w tym samym czasie, w ramach obu Programów; w Programie AOON edycja 2022 zawyżono wartość ustalonego wynagrodzenia wypłaconego podwykonawcy o łącznej wartości 1,9 tys. zł. BSA w trakcie kontroli NIK dokonało korekty ww. wydatków i zwróciło te środki wraz z odsetkami.

Niezgodnie ze stanem faktycznym wypełniano karty realizacji usług w ramach Programów AOON oraz OW edycji 2022, gdzie wykazano i sfinansowano łącznie 1742 godzin usług, które miały być realizowane przez jednego asystenta w tym samym czasie i w różnych miejscach. Jak ustalono, w przypadku 194 godzin świadczonych usług były wykonywane faktycznie w innym czasie niż wynikało to z kart realizacji, a 1548 godziny dotyczyły usług, których realizację potwierdzała osoba, która faktycznie ich nie wykonywała.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Od 13 grudnia 2023 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Dalej: *Minister*.

⁵ Tj. funduszu ustanowionego ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1848, ze zm.), dalej: *Fundusz lub Fundusz Solidarnościowy*.

⁶ Dalej: *AOON edycja 2022*.

⁷ Dalej: *OW edycja 2022*.

⁸ Dalej: *OW edycja 2023*.

⁹ Stanowiący koszt bezpośredni Programu.

¹⁰ Koszty pośrednie nie mogły przekraczać 10% wysokości kosztów podstawowych (bezpośrednich) Programu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Spełnienie wymagań realizacji Programów dotyczących asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej

Opis stanu faktycznego

1.1 W okresie objętym kontrolą Stowarzyszenie ubiegało się o dofinansowanie w ramach Programów: AOON oraz OW finansowanych ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego w edycjach 2022-2023.

Dofinansowanie uzyskano w związku z ofertami złożonymi w ramach Programu AOON edycja 2022 oraz OW edycje 2022-2023. Nie uzyskano dofinansowania w ramach Programu AOON edycja 2023.

Jak wskazała Prezes Stowarzyszenia (...) o wynikach dofinansowania dowiadaliśmy się z listy rankingowej, publikowanej na stronie Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, nie otrzymaliśmy informacji o przyczynach braku dofinansowania w przypadku wyników AOON 2023.

(akta kontroli Tom I, str. 6-18)

1.2. Zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia, jego celem było m.in. działanie na rzecz osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakładów Aktywności Zawodowej¹². Stowarzyszenie posiadało status organizacji pożytku publicznego, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹³.

Stowarzyszenie, posiadało doświadczenie w realizacji zadań na rzecz osób z niepełnosprawnością w okresie co najmniej trzech lat przed realizacją Programów objętych kontrolą. W latach poprzedzających realizację Programów AOON i OW edycja 2022 oraz OW edycja 2023, Stowarzyszenie zrealizowało m.in. niżej wymienione projekty:

- Centrum Usług Asystenckich na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Bielsku-Białej 2018 realizowane w okresie od 15 stycznia 2018 r. do 15 grudnia 2018 r.¹⁴,
- Centrum Usług Asystenckich na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Bielsku-Białej 2019 realizowane w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r.¹⁵,
- Usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami realizowane w okresie od 1 września 2019 do 31 grudnia 2020 r.¹⁶,
- Asystent osoby niepełnosprawnej realizowany w okresie od 1 marca 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.¹⁷,
- Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami edycja 2020-2021 realizowany w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.¹⁸.

(akta kontroli Tom I, str. 132-133)

¹¹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² § 6 pkt 6 Statutu Stowarzyszenia w treści obowiązującej w okresie objętym kontrolą.

¹³ Dz.U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm., dalej: *ustawa o działalności pożytku publicznego*.

¹⁴ umowa nr SO-VI.524.241.2017 z dnia 15 stycznia 2018 r. – sprawozdanie z wykonania zadania publicznego z dnia 21 grudnia 2018 r.

¹⁵ umowa nr SO-VI.524.203.2018 z dnia 31 grudnia 2018 r. – sprawozdanie z wykonania zadania z dnia 20 września 2019 r.

¹⁶ umowa nr SO-VI.524.203.2019 z dnia 29 sierpnia 2019 r. – sprawozdanie z wykonania zadania publicznego z dnia 29 stycznia 2021 r.

¹⁷ umowa nr SOP-VI.524.89.2020 z dnia 27 lutego 2020 r., sprawozdanie z wykonania zadania publicznego z dnia 14 stycznia 2021 r.

¹⁸ Program był poddany szczegółowej kontroli prowadzonej przez NIK pod numerem P/22/033 - Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

W ramach ofert konkursowych dotyczących udziału w AOON i OW edycja 2022 oraz OW edycja 2023, BSA składało oświadczenia o braku zaległości w zakresie opłacania należności z tytułu zobowiązań podatkowych i składek na ubezpieczenia społeczne. W toku kontroli ustalono, że Stowarzyszenie nie zalegało z opłacaniem należności z tytułu zobowiązań podatkowych oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

(akta kontroli Tom I, str. 31-35)

W ramach ofert realizacji zadania publicznego AOON edycja 2022, OW edycja 2022-2023. Stowarzyszenie jako zasoby rzeczowe wykazało:

- pozbawiony barier architektonicznych budynek zlokalizowany w Bielsku-Białej przy ul. Sempołowskiej 13,
- sprzęt dedykowany osobom niepełnosprawnym, taki jak: schodolaz, wózki inwalidzkie, pionizatory, pojazd przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych oraz sprzęt rehabilitacyjny,
- wyposażoną salę rehabilitacyjną,
- znajdujące się w biurach meble, sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, drukarkę, skaner oraz telefon.

Oprócz wyżej wymienionych zasobów rzeczowych, Stowarzyszenie w ramach oferty realizacji zadania publicznego AOON edycja 2022 oraz OW edycja 2022 wykazało, że dysponowało udostępnionymi nieodpłatnie pomieszczeniami zlokalizowanymi w Andrychowie i Kętach, które miały być wyposażone w meble, łącze telefoniczne i internetowe oraz sprzęt komputerowy.

(akta kontroli Tom II, str. 1-96, 218-294, 377-443)

1.3. Celem Programów dotyczących opieki wytchnieniowej było odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach.

W ramach Programów OW edycji 2022-2023 Stowarzyszenie miało realizować usługi opieki wytchnieniowej w formie:

- pobytu dziennego, które miały być realizowane w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością lub w innym miejscu wskazanym przez osobę z niepełnosprawnością lub uczestnika Programu,
- w formie pobytu całodobowego, które miały być realizowane w ośrodku/placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnością prowadzoną przez Stowarzyszenie lub w innym miejscu wskazanym przez osobę z niepełnosprawnością lub uczestnika Programu.

Oferta na realizację Programu OW edycja 2022 zakładała, że wsparciem objętych zostanie co najmniej 340 członków rodzin bądź opiekunów osób z niepełnosprawnością, z czego pomoc obejmować miała:

- usługi opieki wytchnieniowej w formie dziennej wobec co najmniej 100 osób,
- usługi opieki wytchnieniowej w formie całodobowej wobec co najmniej 302 osób z niepełnosprawnością¹⁹.

W ofercie na realizację Programu OW edycja 2023 planowano objąć wsparciem co najmniej 242 członków rodzin bądź opiekunów osób z niepełnosprawnością, z czego pomoc ta obejmować miała:

- usługi opieki wytchnieniowej w formie dziennej wobec co najmniej 8 osób,

¹⁹ Przy założeniu, że 62 uczestników skorzysta z obu form wsparcia.

- usługi opieki wytchnieniowej w formie całodobowej wobec co najmniej 242 osób z niepełnosprawnością²⁰.

(akta kontroli: Tom II, str. 218-294, 377-443)

Celem Programu z zakresu asystencji osobistej było zapewnienie dostępności do usług asystencji jako wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością. W ramach Programu AOON edycja 2022 Stowarzyszenie miało realizować usługi asystencji osobistej w szczególności poprzez pomoc asystenta w wykonywaniu czynności dnia codziennego dla uczestnika Programu, wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem Programu w wybrane przez uczestnika miejsca, załatwianiu spraw urzędowych, korzystaniu z dóbr kultury, zaprowadzaniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej lub przyprowadzaniu z niej.

Oferta zakładała, że wsparciem zostanie objęte co najmniej 100 osób w tym: co najmniej 15 dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz co najmniej 85 osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym albo umiarkowanym.

(akta kontroli Tom II, str. 1-96)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie badany obszar. W ofertach na realizację zadań z zakresu asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej, Stowarzyszenie wykazało dane zgodne ze stanem faktycznym oraz złożyło zgodne z prawdą oświadczenia o niezaleganiu z należnościami publicznoprawnymi.

OBSZAR

2. Realizacja wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów

Opis stanu faktycznego

2.1. BSA, w okresie objętym kontrolą, zawarło z Ministrem trzy finansowane z Funduszu Solidarnościowego umowy na realizację Programów: AOON edycja 2022 i OW edycja 2022-2023, tj.:

- Program AOON edycja 2022 – umowa nr 9/2/AOOzN/198/2022 z 11 sierpnia 2022 r.²¹ o wartości 2 670,8 tys. zł (środki otrzymano w dwóch transzach po 1 335,4 tys. zł²²), realizację Programu rozpoczęto 1 stycznia 2022 r.;
- Program OW edycja 2022 - umowa nr 3/2/OW_NGO/202/2022 z 28 lipca 2022 r.²³ o wartości 3 843,8 tys. zł (środki otrzymano w dwóch transzach po 1 921,9 tys. zł²⁴), realizację Programu rozpoczęto 1 czerwca 2022 r.;
- Program OW edycja 2023 – umowa nr OW/283/2023 z 19 kwietnia 2023 r.²⁵ o wartości 1 338,7 tys. zł (środki otrzymano w trzech transzach – jedna w wysokości 669,3 tys. zł i dwie po 334,7 tys. zł²⁶), realizację Programu rozpoczęto 1 marca 2023 r.

W każdym z ww. przypadków jednostka kontrolowana otrzymała środki na realizację ww. Programów w kwotach i terminach wynikających z umowy. Środki ww. Programów każdorazowo wpłynęły na rachunek bankowy wyodrębniony dla potrzeb realizacji danego Programu.

(akta kontroli Tom II, str. 97-112, 173-212, 295-310, 357-376, 444-457, 484-496)

2.2. Informacje o możliwości uzyskania wsparcia w ramach Programów AOON edycja 2022 oraz OW edycja 2022-2023 Stowarzyszenie opublikowało na swojej stronie

²⁰ Przy założeniu, że 8 uczestników skorzysta z obu form wsparcia.

²¹ Przekazana Stowarzyszeniu pismem z 16 sierpnia 2022 r.

²² Wpływ środków 18 sierpnia i 12 września 2022 r.

²³ Przekazana Stowarzyszeniu pismem z 11 sierpnia 2022 r.

²⁴ Wpływ środków 11 sierpnia i 14 października 2022 r.

²⁵ Przekazana Stowarzyszeniu pismem z dnia 25 maja 2023 r.

²⁶ Wpływ środków odpowiednio: 21 kwietnia, 27 czerwca, 28 września 2023 r.

internetowej²⁷ oraz w siedzibie Stowarzyszenia²⁸; powyższe było zgodne z postanowieniami § 2 pkt 2 lit. c i pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych²⁹.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30, 134-143, 177-180, 550)

2.3. W realizowanych Programach wszystkie zgłoszenia (wnioski) uczestników zostały rozpatrzone pozytywnie; żadnej osobie nie odmówiono uczestnictwa w Programie. W realizowanych Programach nie stosowano wewnętrznych zasad przyznawania usług.

Prezes Zarządu BSA wyjaśniła, że cyt. (...) *usługi przyznawane były przez koordynatora projektu (dotyczy opieki wytnieniowej w 2022 roku i 2023 roku) oraz przez dyspozytora usług w porozumieniu z koordynatorem projektu (dotyczy asystenta osobistego w 2022 roku)*. Wyjaśniła również, że w okresie wyznaczonym na rekrutację liczba zgłoszeń nie przekroczyła liczby miejsc i każda osoba zainteresowana udziałem w Programie miała możliwość w nim udziału, tym samym wprowadzanie dodatkowych kryteriów nie znajdowało uzasadnienia.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30)

2.4. W Programie AON edycja 2022 osoba pełniąca w projekcie funkcję dyspozytora usług sporządziła 120 notatek służbowych na okoliczność przeprowadzenia w okresie od 28 czerwca do 30 listopada 2022 r. monitoringu jakości usług w formie wywiadu telefonicznego u wybranych osób, które objęte były opieką asystencką; nie przedłożono dokumentacji potwierdzającej prowadzenie monitoringu realizacji Programu OW edycji 2022-2023.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że BSA prowadziło stały monitoring realizowanych usług. W ramach Programu AON edycja 2022 odbywała się wrywkowa comiesięczna weryfikacja kart usług w drodze kontaktu telefonicznego dyspozytora usług z uczestnikiem projektu. Analogiczne działania wykonywał koordynator w ramach Programów OW edycji 2022-2023. Wskazała, że koordynator projektu cyklicznie odwiedzał miejsce realizacji usług, a wizyty te miały charakter niezapowiedziany; był również wielokrotnie obecny podczas zakończenia pobytu w ramach opieki całodobowej i wykonywał monitoring będąc na miejscu oraz potwierdzając na karcie prawidłową realizację usługi. Prezes wyjaśniła, że w toku prowadzonych czynności nie stwierdzono nigdy żadnych nieprawidłowości wobec czego nie sporządzano dodatkowej dokumentacji potwierdzającej realizację usług.

Koordynator Programu OW edycji 2022-2023, w kwestii prowadzenia kontroli i monitoringu realizacji tych Programów zeznał, że w opiece wytnieniowej w 2022 i 2023 r. przyjmowało to formę wizyt osobistych w miejscach realizacji usług i rozmów zarówno z osobami świadczącymi usługi i biorcami usług. Nie było to w żaden sposób dokumentowane, a Program tego nie wymagał. Zeznał również, że z tego co pamięta starał się odwiedzić miejsce realizacji nie rzadziej niż raz w miesiącu; o prawidłowej realizacji Programów świadczyły m.in. listy i podziękowania składane przez osoby uczestniczące i ich rodziny - bezpośrednie informacje zwrotne od osób uczestniczących w Programach.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30, 144, Tom IV, str. 87-100)

²⁷ W ramach Programu AON edycja 2022 w dniu 24 maja 2022 r., w ramach Programu OW edycja 2022 w dniu 1 czerwca 2022 r., a w ramach Programu OW edycja 2023 w dniu 26 kwietnia 2023 r.

²⁸ W dniu 22 stycznia 2025 r. w siedzibie Stowarzyszenia wywieszone były plakaty o uzyskaniu dofinansowania w ramach tych projektów.

²⁹ Dz.U. z 2021 r. poz. 953, ze zm.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że Stowarzyszenie nie otrzymało żadnych skarg bądź informacji sygnałnych dotyczących realizowanych usług w żadnym z ww. Programów.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30)

2.5. Stowarzyszenie w żadnym z objętym kontrolą Programów nie odmówiło udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością bądź opiekunom tych osób.

Do Programu AOON edycja 2022 zgłosiło się 267 osób, do Programu OW edycja 2022 – 387 osób, zaś do Programu OW edycja 2023 – 259 osób. Wszystkie z nich zakwalifikowano do Programu i objęto pomocą.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30)

2.6. Na podstawie analizy pięciu zgłoszeń w programie AOON edycja 2022 ustalono, że w dokumentacji danego uczestnika znajdowała się deklaracja wyboru asystenta wraz z oświadczeniem, że wskazany przez niego asystent jest przygotowany do realizacji usług asystencji osobistej oraz że nie jest jego opiekunem prawnym, nie zamieszkuje z nim i nie jest członkiem jego rodziny.

BSA przy wykonywaniu usług opieki asystenckiej korzystało z zasobów kadrowych innych podmiotów. Zawarte w 2022 r. z trzema podmiotami umowy³⁰ określały m.in. sposób wykonywania usług opieki asystenckiej przez pracowników tych podmiotów oraz ryczałtowy sposób wynagradzania kontrahenta udostępniającego zasób kadrowy. Powyższe było niezgodne z częścią III ogłoszenia o konkursie w tym Programie oraz z § 2 ust. 2 umowy z 11 sierpnia 2022 r.³¹, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości obszaru trzeciego*.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30, Tom II, str. 113-148, 497-498, Tom III str. 4, 60, 461)

Opiekę wytchnieniową w Programie OW edycja 2022 realizowano w formie: pobytu dziennego (w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością i w innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu) oraz pobytu całodobowego (w innym miejscu wskazanym przez uczestnika).

Żadna z powyższych osób nie korzystała z opieki wytchnieniowej dziennej lub całodobowej realizowanej w budynku należącym do Stowarzyszenia.

Opiekę wytchnieniową całodobową oraz dzienną³² świadczone w budynkach, które w dniu 8 lutego 2022 r. uzyskały pozytywną ocenę od Stowarzyszenia.

Na podstawie analizy dotyczącej kwalifikacji pięciu opiekunów sprawujących opiekę w innym miejscu wskazanym przez uczestników Programu ustalono, że osoby te spełniały wymagania Programu OW edycja 2022, bowiem udokumentowano posiadanie przez nich kwalifikacji w zawodzie asystent osoby z niepełnosprawnością lub innym, zapewniającym realizację usługi opieki wytchnieniowej, a także udokumentowano posiadanie co najmniej rocznego doświadczenia w udzielaniu bezpośredniej pomocy/opieki osobom z niepełnosprawnością.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30, Tom II, str. 311-336, 497-498)

Opiekę wytchnieniową w Programie OW edycja 2023 realizowano w formie pobytu dziennego (wszystkie w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością) i pobytu całodobowego, w innym miejscu wskazanym przez uczestnika.

W ramach tego Programu żadna z powyższych osób nie korzystała z opieki wytchnieniowej dziennej poza swoim miejscem zamieszkania. Żadna też nie korzystała z opieki całodobowej w budynku należącym do Stowarzyszenia.

³⁰ Dwie umowy z 2 maja 2022 r. i z 27 lipca 2022 r.

³¹ Zawartej z Ministrem na realizację programu AOON edycja 2022.

³² Za wyjątkiem miejsca zamieszkania.

Opieka całodobowa realizowana była w budynku należącym do innego podmiotu, który 6 lutego 2023 r. uzyskał pozytywną ocenę od Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie 6 kwietnia 2023 r. zawarło umowę z innym podmiotem, na mocy której Stowarzyszenie zleciło temu podmiotowi świadczenie usług opiekuńczych w formie opieki wytnieniowej całodobowej w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie Programu OW edycja 2023. Umowa miała być realizowana od 6 kwietnia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. a wykonanie poszczególnych czynności w związku ze świadczeniem usług opiekuńczych wykonywali pracownicy kontrahenta.

Na podstawie analizy pięciu zgłoszeń do opieki dziennej w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej ustalono, że w dokumentacji danego uczestnika znajdowała się deklaracja wyboru asystenta wraz z oświadczeniem, że wskazany przez niego asystent jest przygotowany do realizacji usług asystencji osobistej oraz że nie jest jego opiekunem prawnym, nie zamieszkuje z nim i nie jest członkiem jego rodziny. W dokumentacji znajdowało się potwierdzenie doświadczenia wybranego przez osobę z niepełnosprawnością opiekuna.

(akta kontroli Tom I, str. 6-30, Tom II, str. 458-471, 497-498)

2.7. Stowarzyszenie dysponowało zasobami rzeczowymi wykazanymi w ofertach na realizację Programów AON edycja 2022 oraz OW edycje 2022-2023, takimi jak:

- budynek zlokalizowany w Bielsku-Białej przy ul. Sempołowskiej 13, w którym znajdowały się m.in. wyposażone w sprzęt do ćwiczeń czy rehabilitacji sale oraz biura wyposażone m.in. w komputer, drukarkę, czy telefon;
- schodolaz, dwa wózki inwalidzkie, pionizator, pojazd przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych;

Ponadto, Stowarzyszenie w ramach oferty realizacji zadania publicznego AON i OW edycja 2022 dysponowało udostępnionymi nieodpłatnie pomieszczeniami zlokalizowanymi w Andrychowie i Kętach, które były wyposażone w meble, łącze telefoniczne i internetowe oraz sprzęt komputerowy.

(akta kontroli Tom II, str. 1-96, 218-294, 377-443)

Budynek zlokalizowany w Bielsku-Białej przy ul. Sempołowskiej 13 był przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością i mógł służyć do zapewnienia opieki dziennej. Na dzień dokonania oględzin budynek ten jednak nie mógł służyć jako miejsce do zapewnienia opieki całodobowej.

Na podstawie dokumentacji dotyczącej realizacji Programów AON edycja 2022 oraz OW edycje 2022-2023 ustalono, że w ww. budynku Stowarzyszenie nie prowadziło opieki dziennej ani całodobowej w ramach tych Programów.

Prezes Zarządu BSA wyjaśniła, że na żadnym etapie opracowywania oferty nie przyjęto założenia, iż usługi opieki wytnieniowej w formie opieki całodobowej mogłyby być realizowane w siedzibie Stowarzyszenia. Generalnym założeniem było, iż to opiekun faktyczny wraz z osobą z niepełnosprawnością wskazują miejsce realizacji opieki całodobowej. W przypadku wskazania placówki wpisanej do rejestru wojewody – Stowarzyszenie nie było zobowiązane do weryfikacji spełnienia kryteriów dostępności, w przypadku pozostałych placówek – na Stowarzyszeniu ciążył obowiązek weryfikacji spełnienia kryteriów dostępności. W związku ze wskazaniem osób uczestniczących w Programie OW innego miejsca – tj. placówki prowadzonej przez podmiot gospodarczy – dokonano wizyty studyjnej, przeprowadzono weryfikację spełnienia kryteriów dostępności i wydano pozytywną opinię w formie karty kwalifikacji placówki.

(akta kontroli Tom I, str. 562-624)

2.8 Na podstawie próby 30 uczestników/osób z niepełnosprawnością biorących udział w Programach realizowanych przez Stowarzyszenie³³ ustalono, że wsparcia udzielono osobom uprawnionym³⁴; wszystkie osoby posiadały aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, a rozpoczęcie udzielania świadczeń następowało najwcześniej dzień po złożeniu wniosku.

(akta kontroli Tom I, str. 145-153)

2.9 Wsparcie udzielone 30 uczestnikom/osobom z niepełnosprawnością³⁵ nie przekraczało określonych w ww. Programach limitów³⁶.

(akta kontroli Tom I, str. 145-153)

2.10. Na podstawie dokumentacji realizacji Programów OW edycja 2022 i AOON edycja 2022 ustalono, że 16 osób brało udział w obu tych Programach. Szczegółowej analizie poddano dokumentację dotyczącą świadczenia usług w ramach Programów tych wszystkich osób.

W odniesieniu do 11 z nich nie stwierdzono podwójnego rozliczenia świadczonych usług i pokrywania się dni oraz godzin świadczenia usług w ramach Programów. Natomiast w przypadku pięciu z nich wykazano jednoczesne świadczenie usług. W dokumentacji stanowiącej podstawę rozliczenia tych Programów wykazano, że w danym dniu i godzinie realizowano usługi z Programu AOON edycja 2022 w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, a także wobec tej osoby świadczone usługi w ramach Programu OW edycja 2022 w innym miejscu niż miejsce zamieszkania. Tym samym rozliczono dwukrotnie ten sam czas świadczenia usług, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto ustalono, że karty realizacji opieki wytchnieniowej w Programie OW edycja 2022 nie wypełniała osoba, która faktycznie sprawowała opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, co było niezgodne z umową oraz Programem dla tego zadania, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom IV, str. 133-198)

Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej udzielanych świadczeń w ramach Programów AOON edycja 2022 i OW edycja 2022 przez 10 asystentów wykonujących jednocześnie świadczenia w ramach tych Programów³⁷ ustalono, że jeden z asystentów wykazał jednoczesne udzielanie świadczeń w ramach dwóch różnych Programów, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom IV, str. 69-86)

³³ 10 z OW 2022, 10 z OW 2023, 10 z AOON 2022.

³⁴ W ramach Programu OW edycja 2022-2023 wsparcia udzielono członkom rodzin lub asystentom osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, bądź posiadających orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.), a w ramach Programu AOON edycja 2022 wsparcia udzielono osobom z niepełnosprawnością posiadającym orzeczenie: o stopniu znacznym, umiarkowanym lub traktowanych na równi z nimi zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy.

³⁵ Po 10 osób o największej ilości zrealizowanych godzin.

³⁶ Tj. w przypadku Programu OW edycja 2022-2023 - 240 godzin dla usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego oraz 14 dni dla usług opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu całodobowego, zaś w przypadku Programu AOON edycja 2022 - 720 godzin rocznie dla osób o orzeczonej niepełnosprawności znacznej oraz 480 godzin rocznie dla osób z niepełnosprawnością o orzeczonej niepełnosprawności umiarkowanej.

³⁷ Tj. do próby dobrano 10 uczestników i 10 asystentów, którzy jednocześnie występowali w równolegle realizowanych Programach w danej edycji.

Na podstawie analizy dokumentacji realizacji usług w ramach Programów AOOD edycja 2022 oraz OW edycja 2022-2023 na rzecz 30 osób z niepełnosprawnością³⁸, ustalono, że nie wystąpiła sytuacja zgonu uczestnika w toku realizacji danego Programu.

(akta kontroli Tom I, str. 154)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W ramach Programów AOOD i OW edycja 2022 na rzecz pięciu osób z niepełnosprawnością wystawiono karty, które dokumentowały świadczenie usług w tym samym czasie w różnych miejscach w łącznej liczbie 279 godzin o łącznej wartości 11,2 tys. zł. Powyższe było niezgodne z zasadami określonymi w części IV ust. 14 Programu AOOD edycja 2022 oraz części V ust. 6 Programu OW edycja 2022.

Zgodnie z częścią IV ust. 14 Programu AOOD edycja 2022 w godzinach realizacji usług asystencji osobistej nie mogą być świadczone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³⁹, usługi finansowane w ramach Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie, o którym mowa w ust. 9, finansowane z innych źródeł.

Z kolei zgodnie z częścią V ust. 6 Programu OW edycja 2022 w godzinach realizacji usług opieki wytchnieniowej nie mogą być świadczone inne formy pomocy usługowej, w tym: usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, usługi finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego lub z innych źródeł.

Jak ustalono, na rzecz osób:

- G. W., zgodnie z kartami realizacji usług w dniach:
 - 4, 5, 11, 12, 14, 18, 19, 21, 25, 26, 28 lipca 2022 r. w godzinach od 8 do 20 przebywała w placówce opieki dziennej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOOD w następujących godzinach i dniach 4, 5, 11, 12, 18, 19, 25 i 26 lipca 2022 r. od godziny 16 do 18 (łącznie 16 godzin); 14 i 21 lipca 2022 r. od godziny 7 do 11 (łącznie sześć godzin); 28 lipca 2022 r. od godziny 7 do 9 (jedną godzinę),
 - 1, 2, 8, 9, 11, 16, 18, 22, 23 i 25 sierpnia 2022 r. w godzinach od 10 do 18 przebywała w placówce opieki dziennej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOOD w następujących godzinach i dniach: 1, 2, 8, 9, 16 i 22 sierpnia 2022 r. od godziny 16 do 18 (łącznie 12 godzin); 11, 18 i 25 sierpnia 2022 r. od godziny 7 do 11 (łącznie dziewięć godzin),
 - 6, 12, 13 i 20 września w godzinach od 0 do 24 (przez cały dzień i noc) przebywała w placówce opieki dziennej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOOD w następujących godzinach i dniach: w dniu 6, 12, 13 i 20 września 2022 r. od 16 do 18 (łącznie osiem godzin),
- M. G. zgodnie z kartami realizacji usług 2 września 2022 r. w godzinach od 0 do 24 (jedna doba) przebywał w placówce opieki całodobowej w Pszczynie w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w godzinach od 16.30 do 21.30 (pięć godzin) w ramach Programu AOOD,

³⁸ Po 10 osób z każdego z tych Programów, wybranych w sposób losowy.

³⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1289, ze zm., dalej: *ustawa o pomocy społecznej*.

- M. Z. zgodnie z kartami realizacji usług w dniach 5, 6, 12 i 15 grudnia 2022 r. w godzinach od 8 do 18 przebywał w placówce opieki dziennej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOON w następujących godzinach i dniach: w dniu 5 grudnia 2022 r. od 15 do 19 (trzy godziny pokrywają się z godzinami w ramach OW), 6 grudnia 2022 r. od 14 do 18 (cztery godziny), 12 grudnia 2022 r. od 15 do 19 (trzy godziny pokrywają się z godzinami w ramach OW), 15 grudnia 2022 r. od 15 do 20 (trzy godziny pokrywają się z godzinami w ramach OW). Tym samym w ramach Programu AOON i OW rozliczono powyższe godziny (łącznie 13 godzin), które pokrywały się ze sobą,
- G. Z. zgodnie z kartami realizacji usług:
 - w dniu 1 października 2022 r. w godzinach od 14 do 24 oraz w dniach 4, 6, 7, 9, 12, 14 października 2022 r. w godzinach od 0 do 24 (cały dzień) przebywała w placówce opieki całodobowej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOON w następujących godzinach i dniach: 1 października 2022 r. od godziny 8 do 20 (łącznie sześć godzin); 4 października 2022 r. od godziny 10 do 16 (łącznie sześć godzin); 6 października 2022 r. od godziny 8 do 13 (łącznie pięć godzin); 7 października 2022 r. od godziny 12 do 18 (łącznie sześć godzin); 9 października 2022 r. od godziny 10 do 18 (łącznie sześć godzin); 12 października 2022 r. od godziny 15 do 20 (łącznie pięć godzin); 14 października 2022 r. od godziny 12 do 18 (łącznie sześć godzin),
 - w dniu 8, 10 i 14 listopada 2022 r. od godziny 8 do 18 przebywała w placówce opieki dziennej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOON : 8 listopada 2022 r. od godziny 9 do 16 (łącznie siedem godzin); 10 listopada 2022 r. od godziny 12 do 18 (łącznie sześć godzin); 14 listopada 2022 r. od godziny 10 do 20 (łącznie osiem godzin),
- Z. G. zgodnie z kartami realizacji usług:
 - w dniu 24 października 2022 r. od godziny 8 do 20 przebywał w placówce opieki dziennej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby w tym samym dniu (24 października 2022 r.) świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOON od 8 do 20 (łącznie 12 godzin),
 - w dniu 26 listopada 2022 r. od godziny 7 do 24 oraz w dniu 28, 29 i 30 listopada 2022 r. od godziny 0 do 24 (cały dzień) przebywał w placówce opieki całodobowej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOON w następujących godzinach i dniach: 26 listopada 2022 r. od godziny 8 do 16 (łącznie osiem godzin); 28, 29 i 30 listopada 2022 r. od godziny 8 do 20 (łącznie 36 godzin),
 - w dniu 1 grudnia 2022 r. od godziny 7 do 24 oraz w dniu 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 grudnia 2022 r. od godziny 0 do 24 (przez cały dzień) przebywał w placówce opieki całodobowej w ramach Programu OW, a jednocześnie wobec tej osoby świadczone usługi w miejscu jej zamieszkania w ramach Programu AOON w następujących godzinach i dniach: 1, 2, 5, 6, 7, 8 i 9 grudnia 2022 r. od 8 do 20 (łącznie 84 godziny); 3 grudnia 2022 r. od 8 do 16 (łącznie osiem godzin).

Powyższe skutkowało tym, że 279 godzin wykazanych na kartach realizacji usług w ramach Programów OW i AOON edycja 2022 wykazano jako świadczone w tym samym czasie na rzecz tych samych osób z niepełnosprawnością, co było niezgodne

z postanowieniami Programu. Mając na uwadze cenę jednostkową godziny usługi opieki asystenckiej w Programie AOON edycja 2022 r. o wartości 40,00 zł, łączna wartość podwójnie sfinansowanych godzin wyniosła 11,2 tys. zł.

(akta kontroli Tom IV, str. 133-198)

Koordinator merytoryczny Programu wyjaśnił cyt. (...) *na podstawie przedłożonych dokumentów muszę stwierdzić, iż nie dołożyłem należytej staranności przy weryfikacji tych kart. W mojej ocenie błędne wskazanie dat może wynikać z omyłek pisarskich.*

(akta kontroli Tom IV, str. 87-100)

Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, cyt. (...) *w zakresie wskazania zdublowanych godzin realizacji usług asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej wyjaśniamy, iż w wyniku omyłek pisarskich osoby świadczące usługi asystencji osobistej błędnie zaewidencjonowały daty/godziny świadczenia usług w/w datach/godzinach (w pozostałych pozycjach zapisy są prawidłowe). Jednocześnie w toku weryfikacji kart zespół projektowy nie „wychwycił” powyższych nieprawidłowości, co wynikało z dużego obciążenia obowiązkami w ramach obsługi Programów, w tym intensywnego tempa realizacji Programów, będącym skutkiem późnego zawarcia umów z Ministerstwem i późnego przekazania środków.*

(akta kontroli Tom I, str. 624-649)

Stowarzyszenie, 5 lutego 2025 r., złożyło korektę sprawozdania AOON edycja 2022, w którym zmniejszono koszty bezpośrednie zadania o kwotę 11,2 tys. zł⁴⁰, co odpowiadało 279 godzinom usług opieki asystenckiej, które wykazane zostały jako wykonywane w tym samym czasie, co usługi opieki wytchnieniowej. Dokonano także zwrotu odsetek⁴¹.

(akta kontroli Tom I, str. 624-649, TIII str. 5-6, 61-270)

2. Niezgodna z §2 ust. 3 i 4 umów⁴² z 11 sierpnia 2022 r. i 28 lipca 2022 r. realizacja zadania, poprzez nieprawidłową weryfikację kart rozliczeniowych wykonanych usług w ramach Programów.

Zgodnie z §2 ust. 3 i 4 umowy z 11 sierpnia 2022 r. i 28 lipca 2022 r. realizator programu zobowiązany był wykonywać umowę z należytą starannością, w szczególności ponosząc wydatki celowo, rzetelnie, racjonalnie i oszczędnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób który zapewni prawidłową i terminową realizację zadania oraz osiągnięcie celów określonych w umowie oraz programie. Realizator zobowiązany był także do wykorzystania środków na realizację zadania, zgodnie z celem na jaki je uzyskał oraz na warunkach określonych w programie, ogłoszeniu oraz umowie.

Jak ustalono:

- a) przyjęto do rozliczenia karty realizacji zadania publicznego, wypełnionych niezgodnie z zasadami Programów, oraz ze stanem faktycznym, poprzez wykazanie świadczenia

⁴⁰ Faktura VAT nr 65/12/2022 o wartości 255 269,00 zł (za 6125 godzin usług) korekta kosztów o 5 920,00 zł, faktura VAT nr 34/2022 o wartości 395 390,83 zł (za 9829,5 godziny usług) korekta kosztów o 520,00 zł, faktura VAT nr 30/2022 o wartości 395 566,18 zł (za 9829,5 godziny usług) korekta kosztów o 840,00 zł, faktura VAT nr 27/2022 o wartości 368 337,86 zł (za 9171,5 godziny usług) korekta kosztów o 1 600,00 zł, faktura VAT nr 24/2022 o wartości 313 660,00 zł (za 7841,5 godziny usług) korekta kosztów o 520,00 zł, faktura VAT nr 21/2022 o wartości 284 060,00 zł (za 7101,5 godziny usług) korekta kosztów o 840,00 zł, faktura VAT nr 18/2022 o wartości 229 520,00 zł (za 5738 godzin usług) sfinansowane ze środków Funduszu w wysokości 228 320,00 zł i ze środków własnych w wysokości 1200,00 zł - korekta kosztów o 920,00 zł.

⁴¹ W kwocie 4,2 tys. zł liczonej według iloczynu 279 godzin (podwójnie sfinansowanych) i stawki 40,00 zł za godzinę usługi asystencji osobistej.

⁴² Zawartych z Ministrem na realizację programów AOON i OW edycja 2022.

usług przez jedną osobę w tym samym czasie w ramach różnych Programów w łącznej liczbie 194 godzin o wartości 7,8 tys. zł⁴³.

W czterech poddanych badaniu kartach realizacji zadania publicznego w ramach Programu OW edycja 2022 wykazano świadczenie usług przez jednego z asystentów w formie opieki dziennej albo całodobowej w ośrodku w Pszczynie w dniach:

- od 13 do 15 października 2022 r. opieki całodobowej świadczonej na rzecz osoby z niepełnosprawnością S. B.,
- 3 i 4 listopada, od 7 do 10 listopada, 14 listopada, od 16 do 18 listopada oraz 24 listopada (łącznie dane z kart: 144 godziny) opieki dziennej świadczonej w godzinach od 8:00 do 20:00 na rzecz osoby z niepełnosprawnością B. L.
- 22 listopada, 24 listopada, 25 listopada i 29 listopada (łącznie dane z kart: 120 godzin), opieki dziennej, które świadczone były w godzinach od 8:00 do 18:00 na rzecz osoby z niepełnosprawnością M. L.,
- 28 listopada i 30 listopada (łącznie dane z kart: 120 godzin), opieki dziennej, które świadczone były w godzinach od 8:00 do 18:00 na rzecz osoby z niepełnosprawnością M. P.

Ta sama asystent, w październiku w dniach od 13 do 14 oraz 15, miała świadczyć 30 godzin asystencji na rzecz osoby z niepełnosprawnością Ba. L. w ramach Programu AOON edycja 2022, które pokrywały się z godzinami świadczonych przez nią usług w ramach Programu OW edycja 2022 na rzecz osoby z niepełnosprawnością S. B. Analogiczna sytuacja miała miejsce w listopadzie, gdzie w dniach: 3 i 4, od 7 do 10, od 14 do 18, od 21 do 25, 29 i 30 listopada - wystąpiło 194 pokrywających się godzin usług świadczonych w ramach Programu OW edycja 2022 z usługami opieki asystenckiej w ramach Programu AOON edycja 2022.

(akta kontroli Tom IV, str. 69-86)

Jak wyjaśniła asystent, po okazaniu jej kart realizacji zadania w ramach OW edycja 2022, figurująca na kartach opieki wytchnieniowej asystent cyt. (...) *każda z godzin i dat wskazana na kartach dotyczących opieki w związku z poszczególnymi osobami dokumentowała wykonanie świadczenia usługi wytchnieniowej przeze mnie osobiście. Ja byłam obecna czasami 24 godziny na dobę przy niepełnosprawnym.* W odpowiedzi na okazane jej karty realizacji zadań w ramach programu AOON edycja 2022 asystent wskazała, że cyt. (...) *w przypadku tego Programu usługi w miejscu zamieszkania były świadczone w mieszkaniu osoby niepełnosprawnej itp.(...).* Natomiast w przypadku świadczenia dla tej osoby usług poza miejscem zamieszkania były one świadczone niestacjonarnie, tj. w parku w Pszczynie, w Czechowicach w parku, cmentarz w Czechowicach, wystawy w pszczyńskim muzeum.

W odpowiedzi na pytanie, dlaczego na kartach realizacji usług w ramach Programów AOON i OW edycja 2022 widnieją identyczne daty i godziny świadczenia usług na rzecz różnych osób natomiast inne miejsca ich świadczenia, podała (...) *karta opieki dziennej pani B. L (...) nie dokumentuje prawdziwych godzin świadczenia usługi w listopadzie 2022 r. Faktycznie usługa była świadczona w godzinach nocnych a nie tak jak podałam na karcie. (...) Tak więc faktycznie usługę (...) wyświadczyłam w dzień jak na karcie. W pozostałych przypadkach stawiałam się faktycznie z miejsca na miejsce, głównie podawać leki tym osobom; nie jestem w stanie wyjaśnić dlaczego tak to w tych kartach jest wpisywane.*

(akta kontroli Tom IV, str. 62-68)

Zgodnie z zapisami Programu (część III ust. 15 Programu AOON edycja 2022) czas trwania usług asystencji osobistej – usługi asystenta mogą być realizowane przez

⁴³ Iloczyn 194 godzin i stawki 40,00 zł.

24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, z zastrzeżeniem stosowania w tym zakresie przepisów i norm, o których mowa w Kodeksie pracy. Powyższe stanowi, że nie było przeciwwskazań aby dokonać zgodnego ze stanem rzeczywistym rozliczenia świadczenia usług asystenckich wykonywanych w godzinach nocnych.

Ponadto, zeznania asystent w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej na rzecz pani Ba. L. w zakresie usług wykazanych na karcie gdzie figurowała pani B. L., które miały być świadczone w nocy, nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. W trakcie prowadzonego postępowania kontrolnego pozyskano karty realizacji usług opieki wytchnieniowej świadczonych w ośrodku w Pszczynie na rzecz osób z niepełnosprawnością M. L. lub M. P. gdzie tylko data 3 listopada 2022 r. (12 godzin) nie pokrywa się z datami wykazanymi na karcie realizacji zadania publicznego w tym samym zakresie z tym co wykazano na kartach realizacji zadania pani B. L.

Mając na uwadze powyższe świadczenie usług opieki asystenckiej w tym samym czasie kiedy asystent miała świadczyć usługi opieki wytchnieniowej, poza 12 godzinami w dniu 3 listopada 2022 r., było niemożliwe.

Koordinator merytoryczny obu projektów, wyjaśnił, cyt. (...) osoba wskazana (...) [na kartach realizacji zadań -przyp. kontrolera] jest osobą, którą (...) I. Sp. z o.o., wyznaczył do potwierdzenia wykonania usługi. Powyższe w mojej ocenie nie oznacza, że jest to jedyna osoba która świadczyła usługi w przedłożonych mi kartach. Wykaz osób świadczących usługi został przekazany kontrolerom NIK w trakcie prowadzonej kontroli.

(akta kontroli Tom IV, str. 87-100)

Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, asystentka była osobą potwierdzającą realizację usług w ramach Programu OW edycja 2022, co nie oznacza, że była jedyną osobą świadczącą usługi. Wskazała, że w przedmiotowym temacie szczegółowe wyjaśnienia złożył podmiot wykonujący usługi opieki wytchnieniowej w swoim piśmie z 15 stycznia 2025 r., które zostało zaakceptowane przez Stowarzyszenie i przekazane kontrolerom. W ocenie Stowarzyszenia nie nastąpiła sytuacja, w której można stwierdzić, że godziny się pokrywały.

(akta kontroli Tom I, str. 624-649)

Zeznania koordynatora merytorycznego oraz wyjaśnienia prezes Stowarzyszenia w powyższym zakresie pozostają w sprzeczności z tym co zeznała wykazana na kartach realizacji zadań i świadcząca usługi opieki wytchnieniowej oraz opieki asystenckiej.

Mając na uwadze powyższe wykazano, że co najmniej 194 godziny wykazane na kartach realizacji zadań publicznych w ramach tych Programów nie mogło mieć miejsca czyniąc tym samym informacje zawarte na tych kartach niezgodnymi z zapisami Programu.

- b) przyjęto do rozliczenia karty realizacji zadania publicznego wypełnione niezgodnie z punktem 4 wzoru tej karty stanowiącej załącznik nr 4 do Programu OW edycja 2022, poprzez wykazanie na 46 kartach zamiast danych osoby wykonującej usługi opieki wytchnieniowej, dane innych osób, które miały wykonywać w tym samym czasie w różnych miejscach usługi w łącznej liczbie 1548 godzin o wartości 61,9 tys. zł⁴⁴.

Badanie 13 kart realizacji zadania publicznego w ramach Programu OW edycja 2022 wykazało, że wskazana na kartach wykonania jako świadcząca usługi opieki wytchnieniowej w formie opieki całodobowej w Pszczynie asystent miała ją wykonywać w dniach:

⁴⁴ Iloczyn 1548 godzin usług i stawki 40,00 zł.

- od 10 września 2022 r. do 24 września 2022 r. na rzecz J. D.,
- do 24 września 2022 r. do 1 października 2022 r. na rzecz W. D.,
- do 24 września 2022 r. do 1 października 2022 r. na rzecz D. K.,
- do 24 września 2022 r. do 1 października 2022 r. na rzecz D. J.,
- do 24 września 2022 r. do 1 października 2022 r. na rzecz P. D.,
- od 1 października 2022 r. do 8 października 2022 r. na rzecz K. B.,
- od 15 października 2022 r. do 22 października 2022 r. na rzecz M. C.,
- od 8 października 2022 r. do 22 października 2022 r. na rzecz S. C.
- od 22 października 2022 r. do 29 października 2022 r. na rzecz J. G.,
- od 5 listopada 2022 r. do 12 listopada 2022 r. na rzecz P. D.,
- od 12 listopada 2022 r. do 19 listopada 2022 r. na rzecz K. B.,
- od 26 listopada 2022 r. do 3 grudnia 2022 r. na rzecz D. K.,
- od 3 grudnia 2022 r. do 10 grudnia 2022 r. na rzecz J. O.

(akta kontroli Tom IV, str. 11-25)

Z kolei na podstawie badania 33 kart realizacji zadania publicznego w ramach Programu OW edycja 2022 świadczonych w formie dziennej w Bielsku-Białej ustalono, że ta sama osoba, wskazywana na kartach jako świadcząca usługi opieki wytchnieniowej w formie całodobowej w Pszczynie figurowała jako realizująca usługi opieki wytchnieniowej w formie dziennej w Bielsku-Białej w datach jak poniżej:

- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. na rzecz S.B., 3 października 2022 r. i 24 października 2022 r. oraz między 5 grudnia 2022 r. a 9 grudnia 2022 r. na rzecz S. B.
- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. oraz 10 września 2022 r. oraz 17 września 2022 r. na rzecz M. Z.,
- między 1 września 2022 r. a 24 września 2022 r. oraz 19 października 2022 r. i 26 października 2022 r. na rzecz K. B.,
- 13 września 2022 r. oraz 26 października 2022 r. na rzecz D. J.,
- między 1 września 2022 r. a 29 września 2022 r. oraz 5 i 26 października 2022 r. na rzecz M. D.,
- między 13 września 2022 r. a 29 września 2022 r. oraz między 5 października 2022 r. a 19 października 2022 r. na rzecz T. K.,
- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. oraz między 10 października 2022 r. a 24 października 2022 r. na rzecz M. K.,
- między 12 września 2022 r. a 29 września 2022 r. na rzecz S. K.,
- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. oraz między 3 października 2022 r. a 24 października 2022 r. na rzecz K. M.,
- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. oraz między 3 października 2022 r. a 24 października 2022 r. na rzecz I. K.,
- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. na rzecz J. O.,
- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. oraz między 3 października 2022 r. a 24 października 2022 r. na rzecz W. M.,
- 13 i 29 września 2022 r. oraz 5 i 26 października 2022 r. na rzecz S. N.,
- między 12 września 2022 r. a 19 września 2022 r. oraz między 3 października 2022 r. a 24 października 2022 r. na rzecz J. P.,
- 13 i 27 września 2022 r. oraz 10 i 26 października 2022 r. na rzecz A.W.,

- między 12 września 2022 r. a 28 września 2022 r. oraz między 3 października 2022 r. a 24 października 2022 r. na rzecz J. S.,
- 15 września 2022 r. na rzecz M. Z.,
- 19 października 2022 r. na rzecz N. Ś.

(akta kontroli Tom IV, str. 26-60)

Wskazana na kartach realizacji zadania publicznego asystent, wyjaśniła że w miejscach: data i podpis osoby świadczącej, na okazanych jej kartach widnieje jej podpis. Jak podała dalej (...) *ja prowadziłam różne zajęcia, takie jak Bingo, wychodziłam z tymi osobami na spacer do parku czy zamku w Pszczynie, wychodziłam też do skansenu ale strictly czynnościami opiekuńczymi takimi jak kąpanie, mycie, przebieranie ja się nie zajmowałam. (...) Ja nie jestem w stanie określić ile godzin dziennie pracowałam (...) w Pszczynie ale z tego co pamiętam raz albo maksymalnie dwa razy mogło się zdarzyć, w ramach 7 dniowego turnusu, że siedziałam od godziny 7 do 24 czy całą dobę w (...) Pszczynie. Myślę, że w (...) Pszczynie było równoległe około pięciu osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej, pośród tych osób były A.G (...), G.G(...), O(...) – nie pamiętam nazwiska, N(...) – nie pamiętam nazwiska, A.O(...) albo P(...) – nie pamiętam dokładnie, K.M(...) i B.Ś (...). Nie posiadałam indywidualnego pokoju, poza sytuacjami incydentalnymi jak wcześniej wskazałam. Była tam recepcja gdzie głównie siedziałam i sprawdzałam np. orzeczenia o niepełnosprawności. Ja przeważnie kontaktowałam się z panem Ł. M(...), to on koordynował moją pracę. Usługi opieki całodobowej świadczone (...) w Pszczynie dla Teatru Grodzkiego zbiegały się również w czasie z usługami świadczonym w tym samym zakresie m.in. na rzecz OPS Wilkowice, Kozy, Wilamowice czy też z różnymi Stowarzyszeniami, z którymi (...) nawiązywaliśmy współpracę. Wskazała również, że cyt. (...) treść okazanych mi kart wypełniałam osobiście, w obecności uczestnika Programu, który potwierdzał wykonanie usługi swoim podpisem. Następnie karty były przekazywane do potwierdzenia koordynatorowi Programu (...).*

W odpowiedzi na przedłożone karty realizacji zadania publicznego wskazujące na świadczenie usług opieki wytchnieniowej w Bielsku-Białej asystent zeznała, że cyt. (...) *ja głównie zajmowałam się tam dokumentacją, czasami uczestniczyłam w zabawach czy zajęciach, wychodziłam też z osobami niepełnosprawnymi na spacer. Zajęcia były prowadzone przez osoby zatrudnione na umowach zlecenie; nie pamiętam imion ani nazwisk tych osób (...). Ja też tam prowadziłam zajęcia. Wyjaśniła ponadto, cyt. (...) Sądzę, że karty wypełniane były przez osobę z biura, (...) albo osoby które prowadziły zajęcia czy też uczestnicy Programu albo osoby niepełnosprawne. Ja te karty tylko podpisywałam.*

W odpowiedzi na pytanie dlaczego daty wynikające z kart, które mają dokumentować opiekę dzienną świadczoną w Bielsku-Białej pozostają w kolizji z datami wynikającymi z kart usług opieki całodobowej świadczonych w Pszczynie asystent wyjaśniła, (...) *ja na tamten moment podpisując te karty rozumiałam, że potwierdzam wykonanie usługi pod względem formalnym. Ja też faktycznie świadczyłam część tych usług ale nie wymiarze jak na tych kartach oraz nie jestem w stanie określić w jakich dniach i w jakich godzinach świadczyłam część tych usług jak na kartach.*

(akta kontroli Tom IV, str. 2-10)

Koordinatorka merytoryczna Programu OW edycja 2022, w odpowiedzi na pytanie dotyczące sposobu rozliczania czasu pracy jako koordynatora wyjaśniła (...) *weryfikacji wykonanej pracy dokonywała pani Prezes BSA Teatr Grodzki, nie sporządzałam żadnej dodatkowej dokumentacji poza fakturą. (...) w Programie AOOD za 2022 r. osobą administrującą na poziomie roboczym był dyspozytor (...). Moja weryfikacja kart dotyczyła realizacji usług zgodnie z Programem, tj. m.in. dobowych i rocznych*

limitów godzin, ja faktycznie weryfikowałem teczki uczestników i badałem czy nie zostały przekroczone limity godzin poszczególnych przypadających na uczestnika.

W odpowiedzi na okazane wzory kart realizacji zadania publicznego w ramach Programów OW edycje 2022-2023 i zadane pytanie o to czyje dane powinny być wykazane w pozycji opisanej jako imię i nazwisko osoby świadczącej opiekę wytchnieniową, Koordynator podał, że cyt. (...) w przypadku usług świadczonych w miejscu zamieszkania – osoba bezpośrednio świadcząca usługę, tj. odpowiednik asystenta. W przypadku opieki dziennej w innym miejscu i całodobowej moje wątpliwości budziło sformułowanie zawarte w karcie gdyż stało one w sprzeczności z logiką realizowanej formy wsparcia. Z uwagi na grupową ich formę usług siłą rzeczy musiały być świadczone przez więcej niż jedną osobę. Ze strony realizatora usług co do zasady były to wyznaczone przez niego osoby, które wchodziły w skład większego zespołu. W mojej ocenie zasadnym jest zmodyfikowanie karty dla ww. wskazanych form świadczonej opieki wytchnieniowej. Obecna karta spełnia swoją rolę jedynie w przypadku usług świadczonych w domu. Zatem wskazanie imienia i nazwiska osoby świadczącej opiekę wytchnieniową w mojej ocenie stanowi autonomiczną decyzję realizatora usług.

Koordynator merytoryczny wyjaśnił również, że to on podpisywał karty realizacji zadań w ramach Programu OW edycje 2022-2023 i swoim podpisem potwierdzał zrealizowane usługi w wymiarze jak na karcie.

W odpowiedzi na pytanie dlaczego daty wynikające z okazanych kart realizacji zadań w ramach Programu OW edycja 2022, które mają dokumentować opiekę dzienną świadczoną przez osobę wskazaną jako świadcząca usługi opieki wytchnieniowej pozostają w kolizji z datami wynikającymi z kart, które mają dokumentować świadczoną przez tę samą osobę w ramach opieki całodobowej w Pszczynie, wyjaśnił (...) osoby wskazane w punkcie 4 i 9 okazanych mi kart to osoby, które dokonywały potwierdzenia wykonania usługi w imieniu podmiotu realizującego. (...) Powyższe nie oznacza, że były wyłącznymi osobami, które świadczyły usługi dla wymienionych na tych kartach osób. Osoby te wchodziły w składy zespołów świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli Tom IV, str. 87-100)

W trakcie prowadzonej kontroli BSA Teatr Grodzki przedłożył sporządzone przez wykonawcę usług zestawienie dat, godzin oraz osób, które miały wykonywać czynności w ramach Programu OW edycja 2022 w ramach opieki całodobowej w Pszczynie oraz w Bielsku-Białej.

(akta kontroli Tom IV, str. 113-132)

Analiza przedłożonych zestawień wykazała, że w poszczególnych datach opieki sprawowanej w formule całodobowej w Pszczynie czynności miały być wykonywane na dwóch zmianach, tj. od 7:00 do 19:00 oraz od 19:00 do 7:00 w zespołach od dwóch do czterech osób; w formule dziennej w Bielsku-Białej usługi miały być świadczone w godzinach od 7:00 do 19:00 w zespołach od dwóch do czterech osób.

Prezes Zarządu wykonawcy usług wskazała, że decyzją Zarządu Spółki ustalono, iż osoba figurująca na kartach realizacji Programu OW edycja 2022 cyt. (...) z uwagi na posiadane doświadczenie oraz kwalifikacje będzie osobą dokonującą weryfikacji świadczonych usług. Pani (...) w ramach zadaniowego czasu pracy dokonywała bieżących monitoringów świadczonych usług oraz potwierdzała ich wykonanie w kartach realizacji. W (...) wykazie w odniesieniu do Pani (...) zawarto wyłącznie te dni, w które świadczyła usługi równoległe z pozostałymi członkami kadry (stacjonarnie). W pozostałe dni Pani (...) według uznania świadczyła pracę w siedzibie Spółki, odbywała monitoringi usług opieki całodobowej w Pszczynie oraz dziennej w Bielsku-Białej.

Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, jedna z osób figurująca w karcie jako świadcząca usługi opieki wytchnieniowej była osobą potwierdzającą realizację usług w ramach Programu OW edycja 2022, co nie oznacza, że była jedyną osobą świadczącą usługi. W przedmiotowym temacie szczegółowe wyjaśnienia złożył wykonawca usług w swoim piśmie z dnia 15 stycznia 2025 r., które zostało zaakceptowane przez Stowarzyszenie i przekazane zespołowi kontroli. W ocenie Stowarzyszenia nie nastąpiła sytuacja, w której można stwierdzić, że godziny się pokrywały.

(akta kontroli Tom I, str. 624-649)

NIK nie podziela stanowiska Stowarzyszenia. Integralną częścią Programu OW edycja 2022 były załączniki, pośród których znajdował się wzór karty realizacji zadania publicznego, gdzie wskazano w jakich pozycjach i jakie dane mają zostać ujęte w celu prawidłowego rozliczenia usługi. Przedłożone do kontroli karty wykonania zadania publicznego wskazywały, że ta sama osoba wykonać miała 1 548 powtarzających się godzin usług w dwóch różnych miejscach. W zaistniałym stanie faktycznym karty nie potwierdzały rzeczywistego stanu rzeczy.

OCENA CZĄSTKOWA

Stowarzyszenie udzielało wsparcia osobom uprawnionym, spełniającym kryteria realizowanych Programów. Udzielone wsparcie nie przekroczyło limitów określonych w realizowanych Programach. Asystenci wykonujący usługi asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej spełniali warunki realizacji usług określone w Programach.

W ramach realizacji programów stwierdzono nieprawidłowości polegające na niezgodnym ze stanem faktycznym deklarowaniem wykonywania usług przez te same osoby w tym samym czasie i w różnych miejscach, a także podpisywanie kart realizacji zadań przez osoby, które faktycznie nie wykonywały danych usług.

OBSZAR 3. Wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych pozyskanych z Funduszu Solidarnościowego oraz osiągnięcie założonych rezultatów wsparcia

Opis stanu faktycznego

3.1. Na podstawie próby 10 wydatków poniesionych w ramach każdego z Programów AOON edycja 2022 i OW edycje 2022-2023, tj. łącznie 30 wydatków w wysokości 3 045,7 tys. zł, ustalono, że:

- były niezbędne do realizacji zadania i zostały faktycznie poniesione w okresie realizacji zadania wskazanym w umowie, a także uregulowane za pośrednictwem rachunków bankowych wyodrębnionych dla potrzeb realizacji danego Programu;
- zostały udokumentowane i poszczególne dowody księgowe spełniały wymagania określone w art. 21 ust. 1 i 22 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴⁵ oraz opisane zostały zgodnie z postanowieniami umów o realizację Programów;
- ustalone wartości wynagrodzenia asystentów i osób realizujących usługi opieki wytchnieniowej nie przekraczały maksymalnych wartości ustalonych w poszczególnych ww. Programach.

Ustalono jednak, że część usług zrealizowana została niezgodnie z zapisami Programu AOON edycja 2022, gdzie powierzono realizację zadań w ramach Programu AOON edycja 2022 innym podmiotom, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁴⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.

W ramach realizacji zadań przez podmioty trzecie w ramach programu AOON edycja 2022 stwierdzono ponadto:

- zawyżenie ustalonego wynagrodzenia za usługi asystencji osobistej i kosztów przejazdu o kwotę 1,9 tys. zł,
- wykazywanie usług na rzecz tej samej osoby z niepełnosprawnością, które miały być wykonywane w tym samym czasie w różnych miejscach w łącznej liczbie 279 godzin o łącznej wartości 11,2 tys. zł, co opisane zostało w sekcji stwierdzone nieprawidłowości obszaru drugiego.

(akta kontroli Tom I, str. 150-153)

3.2. Na podstawie analizy 30 wydatków, ustalono, że w ramach kosztów bezpośrednich w objętych kontrolą Programach nie rozliczano kosztów administracyjnych i innych kosztów pośrednich. Wykazane w sprawozdaniach z realizacji Programów koszty pośrednie nie przekroczyły określonej w Programach wartości kosztów bezpośrednich. Biorąc jednak pod uwagę stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości, koszty te w Programie AOON edycja 2022 zostały zawyżone, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom I, str. 150-153, Tom 2, str. 113-148, 311-336, 458-471)

3.3. Wydatki Stowarzyszenia w ramach realizacji Programów AOON edycja 2022 oraz OW edycje 2022-2023 dokonywane były wyłącznie za pośrednictwem rachunków bankowych wyodrębnionych dla potrzeb realizacji tych Programów. BSA w ramach z otrzymanych z Funduszu Solidarnościowego środków nie finansowało innej działalności.

(akta kontroli str. 173-212, 357-376, 484-494)

3.4. Na podstawie analizy sprawozdań z realizacji Programów AOON edycja 2022, OW edycje 2022-2023, ustalono, że:

- sprawozdania z realizacji ww. Programów zostały sporządzone w oparciu o wyodrębnioną ewidencję księgową i były z nią zgodne;
- w sprawozdaniach w ramach równolegle realizowanych w 2022 r. Programów nie rozliczano tych samych faktur i rachunków.

Sprawozdania z realizacji ww. Programów zostały przekazane Ministrowi w terminach przewidzianych w umowach o realizację zadań⁴⁶. Stowarzyszenie nie dysponowało dokumentacją potwierdzającą akceptację sprawozdań z realizacji tych trzech Programów.

Do sprawozdania Programu AOON edycja 2022, BSA złożyło łącznie trzy korekty: jedną po wezwaniu Ministerstwa oraz dwie w trakcie prowadzonej kontroli NIK.

Do sprawozdania OW edycja 2022 Stowarzyszenie na wezwanie Ministerstwa złożyło 24 kwietnia 2023 r. korektę sprawozdania⁴⁷. Do sprawozdania OW edycja 2023 Stowarzyszenie nie składało korekt.

(akta kontroli Tom I, str. 550-588, Tom 2, str. 113-148, 311-336, 458-471)

3.5. W Programie OW edycja 2022 pomocą objęto 367 członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością z czego w formie:

- pobytu dziennego 119 osób (w tym 28 osób w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, a 91 osób w innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu),

⁴⁶ W przypadku AOON edycja 2022 – 30 stycznia 2023 r., OW edycja 2022 – 26 stycznia 2023 r. i OW 2023 – 24 stycznia 2024 r.

⁴⁷ Złożonego 26 stycznia 2023 r.

- pobytu całodobowego 338 osób w innym miejscu wskazanym przez uczestnika.

W programie OW edycja 2023 z pomocy w postaci usług opieki wytnieniowej w formie dziennej skorzystało 21 osób, zaś w formie całodobowej skorzystały 242 osoby.

W programie AON edycja 2022 z pomocy w postaci usług asystencji osobistej skorzystało 267 osoby, w tym 173 osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu znacznym, 25 dzieci⁴⁸ oraz 69 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym.

Tym samym we wszystkich trzech programach BSA objęła wsparciem zaplanowaną w ofercie na realizację ww. programów liczbę osób uczestników/osób z niepełnosprawnością.

(akta kontroli Tom 2, str. 64-96, 113-148, 267-294, 311-336, 424-443, 458-471, 499)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Rozliczenie części środków finansowych z Funduszu Solidarnościowego o wartości 2 227,5 tys. zł pozyskanych na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach poddanego kontroli Programu AON edycja 2022 nastąpiło niezgodnie z zasadami tego Programu, tj. z częścią 3 ogłoszenia o konkursie Programu AON edycja 2022, w związku z § 2 ust. 2 umowy z 11 sierpnia 2022 r., poprzez podzlecenie ich realizacji podmiotom trzecim.

Powyższa nieprawidłowość przekładała się na zawyżoną przez BSA kwotę 222,7 tys. zł (po uwzględnieniu złożonych w trakcie kontroli korekt⁴⁹) sfinansowanych w ramach Programu kosztów pośrednich (administracyjnych), których wysokość, zgodnie z częścią 5 ust. 2 pkt 2 Ogłoszenia o konkursie AON edycja 2022, nie mogła przekraczać 10% kosztów bezpośrednich.

W sprawozdaniu z wykonania Programu AON edycja 2022⁵⁰ Stowarzyszenie ujęło 13 faktur wystawionych tytułem świadczonych usług asystenckich przez trzy podmioty w łącznej wysokości 2 227,5 tys. zł.

(akta kontroli Tom III, str. 5-6, 61-270, 462-478, 541)

W części 3 ogłoszenia o konkursie Programu AON edycja 2022 wskazano, że ubiegać się o uzyskanie finansowania mogły organizacje, które samodzielnie będą realizować Program, a celem konkursu było m.in. wykorzystanie potencjału podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego – posiadających statutowy zapis o prowadzeniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz faktycznie prowadzących działalność na rzecz tych osób przez okres co najmniej 3 lat przed dniem złożenia oferty (część 2 pkt 5 ogłoszenia).

Zgodnie z § 2 pkt 2 ww. Umowy nr 9/2/AOON/198/2022 z 11 sierpnia 2022 r.⁵¹, Stowarzyszenie zobowiązało się m.in. wykonywać umowę zgodnie z postanowieniami Programu, postanowieniami ogłoszenia o otwartym konkursie ofert i ofertą. Punkt 4 ww. paragrafu umowy stanowił, że realizator Programu zobowiązał się wykorzystać środki Funduszu zgodnie z celem na jaki je uzyskał oraz

⁴⁸ Z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności wymagające konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

⁴⁹ W sprawozdaniach uwzględniono kwoty wykazane w nieprawidłowości pierwszej obszaru drugiego i nieprawidłowości drugiej obszaru trzeciego.

⁵⁰ W trakcie prowadzonej kontroli, w związku z pojawiającymi się nieprawidłowościami, BSA złożyła, w dniach 23 stycznia 2025 r. oraz 5 lutego 2025 r., korekty sprawozdań. W korektach sprawozdań zmniejszono faktycznie poniesione koszty zadań odpowiednio o 1,9 tys. zł oraz o 11,2 tys. zł.

⁵¹ Zawartej z Ministrem na realizację programu AON edycja 2022.

na warunkach określonych szczegółowo w Programie, ogłoszeniu i umowie. Co więcej, zgodnie z § 3 ust. 7 pkt 1 umowy, Stowarzyszenie zobowiązało się do wykorzystania przekazanych środków zgodnie z Programem, ogłoszeniem, umową oraz ofertą stanowiącą załącznik do umowy, najpóźniej do 31 grudnia 2022 r. pod rygorem uznania wydatków za niekwalifikowane.

(akta kontroli: Tom II, str. 98-108)

Natomiast zgodnie z częścią 5 ust. 2 pkt 2 Ogłoszenia koszty pośrednie zadania nie mogły przekraczać 10% kosztów bezpośrednich.

Faktury były wystawione przez podmioty, z którymi Stowarzyszenie miało zawarte trzy umowy określone w treści jako *porozumienia*⁵².

Każda z zawartych umów, poza komparycją, zawierała identyczną treść. Umowy w § 1 stanowiły, że cyt. *Korzystający*⁵³ i *Udostępniający* zgodnie *potwierdzają, iż jedynym Realizatorem zadania publicznego Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością*"- edycja 2022 jest *Korzystający*. *Niniejsze porozumienie nie powoduje partnerskiej realizacji zadania, jako, że zadanie to realizowane jest samodzielnie przez Korzystającego*. W kolejnym punkcie ww. paragrafu wskazano, że cyt. (...) *na potrzeby realizacji zadania publicznego „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”- edycja 2022 Udostępniający udostępnia zasoby kadrowe, spełniające wymagania kadrowe określone w Programie „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”- edycja 2022*. Powyższe oznacza, iż pracownicy *Udostępniającego* wykonywać będą czynności asystencji osobistej na rzecz *Korzystającego*, pozostając jednocześnie w stosunku pracy/stosunku cywilnoprawnym z *Udostępniającym* oraz równoczesnym stosunku równorzędnym pomiędzy pracownikiem *Udostępniającym*, a *Korzystającym* - na zasadach określonych w niniejszym dokumencie. Punkt 3 ww. paragrafu stanowił, że cyt. (...) *obowiązki Pracodawcy w stosunku do osób, o których mowa w ust. 2 wypełnia Udostępniający, jednocześnie osoby te uznawać będą w zakresie objętym niniejszym porozumieniem wyłączne zwierzchnictwo służbowe Korzystającego, tj. członków zarządu Korzystającego oraz kadry zarządzającej zadania publicznego*.

Z kolei w następnym paragrafie wskazano, że cyt. (...) *za działania bądź zaniechania osób, o których mowa w ust. 2 wyłączną odpowiedzialność ponosi Korzystający, jako wyłączny i samodzielny Realizator zadania publicznego*.

Okres realizacji wynikający z umów Strony wskazały na datę od dnia podpisania do dnia 31 grudnia 2022 r.

Umowy przewidywały również, że cyt. (...) usługi asystencji osobistej winny być realizowane zgodnie z postanowieniami Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”- edycja 2022. *Udostępniający* potwierdza, iż w dniu podpisania porozumienia otrzymał od *Korzystającego* komplet dokumentacji związanej z przedmiotowym Programem.

(akta kontroli: Tom III, str. 4, 60, 461)

W toku postępowania ustalono, że strony umowy zawartej ze Stowarzyszeniem posiadały zawarte ze swoimi pracownikami umowy o pracę⁵⁴ oraz umowy zlecenia. Pracownicy ci, w ramach obowiązków wykonywali, czynności opieki asystenckiej w ramach Programu AOON – edycja 2022, gdzie realizatorem było Stowarzyszenie. Ponadto ustalono, że wykonujący czynności asystenta otrzymywali wynagrodzenie od podmiotów, które je zatrudniały. W przypadku umów zleceń była to kwota 22,12 zł

⁵² Dwie umowy z 2 maja 2025 r. i z 27 lipca 2022 r.

⁵³ Stowarzyszenie.

⁵⁴ W przypadku jednego podmiotu te same osoby równolegle posiadały zawarte umowy o pracę i porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich.

albo 32,00 zł brutto za godzinę, w przypadku umów o pracę stanowiło to wynagrodzenie określone w umowie o pracę, które w przeliczeniu na pełny etat wynosiło od 3 010,00 zł do 3 900,00 zł. Podczas gdy za wykonane usługi kontrahenci obciążali BSA wynagrodzeniem w wysokości 40 zł za każdą godzinę świadczonych usług opieki asystenckiej.

(akta kontroli: Tom III, str. 28-59, 287-460, 487-491)

Jak wyjaśniła Prezes Stowarzyszenia, cyt. (...) *Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne Teatr Grodzki korzystało z usług podmiotów trzecich (...), będących podmiotami ekonomii społecznej, co wynikało z przyjętej praktyki sieciowania podmiotów ekonomii społecznej, a w konsekwencji skutkowało budowaniem potencjału mniejszych organizacji. W ocenie Stowarzyszenia zawarta umowa realizacji Programu AOON 2022 nie zabraniała korzystania z usług podmiotów trzecich, przy zachowaniu stosunku równoważnego względem Stowarzyszenia i angażowanych przez podmioty trzecie osób świadczących usługi asystencji osobistej.*

(akta kontroli: Tom I, str. 625-649)

NIK nie podziela stanowiska BSA w tym zakresie. Ogłoszenie o konkursie ofert w sposób precyzyjny wskazywało kto jest adresatem Programu oraz obligowało realizatora do samodzielnego wykonywania usług asystentów opiekunów osoby niepełnosprawnej, stąd zlecenie świadczenia usług innym podmiotom było sprzeczne z wymogami Programu i umową.

2. Zawyżenie wypłaconego wynagrodzenia za usługi opieki asystenckiej o kwotę 1,9 tys. zł w ramach Programu AOON edycja 2022, co było niezgodne z częścią 5 ust. 1 ogłoszenia o konkursie Programu AOON edycja 2022, w myśl której ze środków Programu będą pokrywane koszty związane bezpośrednio z realizacją usług asystencji osobistej.

W sprawozdaniu AOON edycja 2022 ujęto fakturę nr 34/2022 z dnia 27 grudnia 2022 r. o wartości 395 390,83 zł wystawioną tytułem usługi opieki asystenckiej (9 829,5 godziny) oraz kosztów przejazdu asystentów. Wartość faktury była wyższa kwotą o 1 940,00 zł niż wynikało to z przedłożonej do badania dokumentacji. Na powyższą nieprawidłowość składało się 48,5 godziny, które nie zostały udokumentowane stosownymi kartami realizacji zadań.

(akta kontroli Tom III, str. 61-95)

Jak wskazała Prezes Stowarzyszenia, powyższe nastąpiło w wyniku popełnionej przez nią pomyłki rachunkowej.

(akta kontroli Tom III, str. 96)

Stowarzyszenie w dniu 23 stycznia 2025 r. dokonało korekty sprawozdania AOON edycja 2022, gdzie zmniejszono faktycznie poniesione koszty godzin usług asystencji osobistej o wartość 1 940,00 zł. W tym samym dniu BSA dokonało zwrotu wyżej wskazanych środków wraz z odsetkami liczonymi od dnia wypłaty dotacji w łącznej wysokości 705,00 zł.

(akta kontroli Tom III, str. 97-102)

OCENA CZĄSTKOWA

Pomimo osiągnięcia celów realizowanych Programów AOON edycja 2022 i OW edycja 2022-2023, NIK ocenia negatywnie obszar wydatkowania i rozliczania środków finansowych pozyskanych z Funduszu, na co miało wpływ przede wszystkim niezgodne z warunkami programu AOON edycja 2022 wydatkowanie kwoty 2 227,5 tys. zł, na którą składało się wynagrodzenie wypłacone podwykonawcom w ramach Programów AOON edycja 2022, stanowiące odpowiednio 83,4% środków uzyskanego finansowania w ramach tego Programu.

Powyższe odnosi również bezpośredni skutek w zakresie wysokości możliwych do sfinansowania kosztów pośrednich Programu, które winny ulec proporcjonalnemu obniżeniu.

OBSZAR	4. Realizacja wniosków pokontrolnych z kontroli P/22/033 – Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych
Opis stanu faktycznego	4.1. W wystąpieniu pokontrolnym z 13 września 2022 r. z kontroli: P/22/033 – Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych przeprowadzonej w Stowarzyszeniu w 2022 r., sformułowano następujące wnioski pokontrolne: 1. Poinformowanie MRiPS o fakcie zlecenia usług asystenckich innym podmiotom, które nie były stroną umowy AOONzN/103/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 r., zawartej z MRiPS. 2. Dokonanie korekty sprawozdania z realizacji Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” - edycja 2020-2021 o kwotę 18,4 tys. zł w związku z błędną dekreacją kosztów zadania. 3. Dokonanie zwrotu poniesionych kosztów niekwalifikowalnych zadania w wysokości 2,3 tys. zł, w związku z wynagrodzeniem asystenta oraz kosztami usług telekomunikacyjnych. W piśmie z dnia 3 grudnia 2022 r. skierowanym do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach o sposobie załatwienia powyższych wniosków pokontrolnych, Prezes Stowarzyszenia poinformowała, że powyższe trzy wnioski zostały wykonane w dniu 21 listopada 2022 r. Ustalono, że 21 listopada 2022 r. Stowarzyszenie: – dokonało korekty sprawozdania z realizacji Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” - edycja 2020-2021 o kwotę 18,4 tys. zł w związku z błędną dekreacją kosztów zadania, – dokonało zwrotu na rachunek M kwoty 2 563,00 zł (w tym: 2 300,00 zł kwoty głównej oraz 263,00 zł tytułem odsetek). Tym samym dwa wnioski NIK (drugi i trzeci) zostały zrealizowane. Nie wykonano pierwszego wniosku, tj. nie poinformowano Ministra o fakcie zlecenia usług asystenckich innym podmiotom, które nie były stroną umowy AOONzN/103/2021 z dnia 16 kwietnia 2021 r. zawartej z Ministrem. Stowarzyszenie w piśmie z 21 listopada 2022 r. skierowanym do Ministra informującym o dokonaniu zwrotu kwoty 2 300,00 zł i dokonaniu korekty sprawozdania z realizacji powyższego projektu, zawarło dodatkowo następującą informację: <i>Informuję, jednocześnie, że usługi asystenckie realizowano w oparciu o stosunek cywilno-prawny i/lub równoważny łączący realizatora – tj. Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” i osoby fizyczne zaangażowane w charakterze asystentów.</i> Zgodnie z treścią § 2 ust. 9 umowy z 16 kwietnia 2021 r., realizator oświadczył, że realizuje i będzie realizował zadanie osobiście lub wyłącznie za pośrednictwem osób fizycznych, z którymi łączy go bezpośrednio stosunek pracy, zlecenia lub inny równoważny. Z informacji przekazanej Ministrowi nie wynikało, że Stowarzyszenie zlecało świadczenie usług asystenckich innym podmiotom (np. osobom prawnym), które zatrudniały asystentów, tym samym nie zrealizowało wniosku pokontrolnego.

BSA niezgodnie ze stanem faktycznym poinformowała NIK o realizacji wniosku pokontrolnego, co opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom II, str. 500-526)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Poinformowanie NIK o realizacji wniosku pokontrolnego, niezgodnie ze stanem faktycznym, czym naruszono art. 62 ustawy o NIK.

BSA poinformowała NIK o realizacji wszystkich wniosków pokontrolnych z kontroli P/22/033 – *Usługi asystenta osobistego jako wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych*. Ustalono, że Stowarzyszenie nie zrealizowało jednego z trzech wniosków pokontrolnych, tj. nie poinformowało Ministerstwa o fakcie zlecenia usług.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, Kierownik jednostki jest obowiązany poinformować NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

(akta kontroli Tom II, str. 500-526)

Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że w ocenie Stowarzyszenia obowiązek poinformowania został spełniony. Skierowano do Ministerstwa pismo w przedmiotowej sprawie, które zakończyło wykonanie zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli T1, str. 555-561)

W ocenie NIK, Stowarzyszenie niezgodnie ze stanem faktycznym poinformowało o realizacji wniosku pokontrolnego, bowiem BSA nie przekazał informacji MRIPS o zleceniu usług innym podmiotom (podwykonawcom).

OCENA CZĄSTKOWA

Obszar nie podlega ocenie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę, na:

Uwaga

Konieczność realizacji zadań publicznych zleconych do samodzielnej realizacji bez udziału podwykonawcy,

oraz wnosi o:

Wnioski

1. Dokonanie korekty sprawozdania Programu AOON edycja 2022 o wydatki niezgodne z ofertą i Programem, odpowiednią korektę kosztów pośrednich oraz zwrot środków wykorzystanych niezgodnie z zasadami ww. programów wraz odsetkami.
2. Weryfikację kart realizacji usług przedkładanych przez asystentów, a w przypadku zidentyfikowania pokrywających się godzin usług podjęcie działań wyjaśniających.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 15 maja 2025 r.

Kontroler

Jacek Kordanowski

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

.....